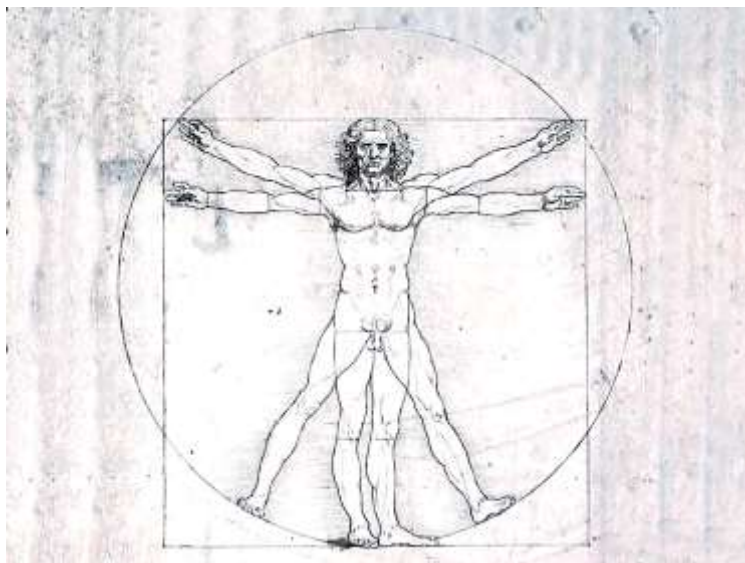

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

ЕКОЛОГІЧНІ ТА ВІКОВІ СКЛАДОВІ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

(Матеріали Міжнародної студентської наукової конференції
Рівне, 16-17 березня 2007 р.)

Рівне, 2007

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини. Матеріали Міжнародної студентської наукової конференції. Рівне, 16-17 березня 2007 р. Рівне, РДГУ, 2007. – 198 с.

Редакційна колегія:

- Воробйов А.М.** – професор, проректор з навчальної роботи, завідувач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ, Заслужений працівник освіти України – голова;
- Лико Д.В.** - професор, академік УЕАН, Заслужений працівник освіти України, декан психолого-природничого факультету РДГУ;
- Романюк В.Л.** – доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ
- Артемова О.І.** – доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;
- Безлюдна В.І.** - доцент кафедри вікової та педагогічної психології РДГУ;
- Главінська О.Д.** – доцент кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ;
- Грюк І.Б.** – доцент, завідувач кафедри біології та прикладної екології РДГУ;
- Марциновський В.П.** – професор, завідувач кафедри анатомії та фізіології РДГУ;
- Мельник В.Й.** - доцент кафедри біології та прикладної екології РДГУ;
- Павелків В.Р.** – кандидат психологічних наук, старший викладач кафедри загальної психології та психодіагностики РДГУ.

Матеріали обговорені та рекомендовані до друку на засіданні науково-методичної ради психолого-природничого факультету РДГУ. Протокол № 3, від 9 березня 2007 р.

ЗМІСТ

Вступ	3
Павлов І.П. Лист до молоді	4
Секція I. Техногенне забруднення довкілля і розлади психіки та поведінки	5
Лико Д.В., Мельник В.Й. Вплив стану довкілля на здоров'я людей	5
Алтухова Анастасія. Вплив екологічних криз і катастроф на психічне здоров'я людини	8
Кравчук Володимир. Вплив та наслідки забруднення атмосферного повітря міста автотранспортом	11
Буткевич Сергій. До проблем становлення екологічної психології	14
Донець Світлана. Психологічні наслідки техногенних катастроф ..	15
Дідусенко Галина. Якість поверхневих вод Рівненщини	18
Денисюк Оксана. Екологічні складові психічного здоров'я	19
Ігнатієва Анастасія. Психологічні особливості дітей, що мешкають у зоні посиленого радіоекологічного контролю	22
Белеля Марина. Екологічна оцінка якості води р. Іква в межах Рівненської області	25
Кушнір В.М., Панасюк В.Ю., Кириченко О. Порушення психофізіологічних процесів і їх профілактика	27
Латюк Ірина. До проблеми визначення екологічної культури особистості	29
Лико Сергій. Зернисті фосфорити у сільськогосподарському виробництві	34
Максимець Оксана. Наслідки акумуляції радіонуклідів у деревині та продукції із деревини	36
Мантула М. Якість води р. Устя та здоров'я жителів міста	40
Миронець Марина. Роль реабілітаційної діяльності психологічної служби системи освіти у збереженні психологічного здоров'я постраждалих від техногенних катастроф	44
Ожаровська Світлана. Соціально-психологічна складова наслідків Чорнобильської катастрофи	46
Пілічук Ольга. Дослідження віддалених наслідків техногенних катастроф на прикладі переселених чорнобильців Миколаївської області	48

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини

Сахневич Людмила. Вплив промислових викидів Рокитнівського склозаводу на якість атмосферного повітря	51
Фількевич Вікторія. Техногенне забруднення довкілля і розлади психіки та поведінки	53
Хабаров Володимир. Дослідження внутрішнього опромінення населення контрольованої зони Рівненської АЕС.....	56
Хильчук Ольга. Вплив іонізуючого випромінювання на організм людини.....	58
Шаправський Олександр. Техногенне забруднення атмосферного повітря м. Рівне промисловими викидами КТП «Теплокомуненергія»	63
Секція II. Вікові та гендерні аспекти психічного здоров'я особистості	66
Осьмак Л.П., Андрущенко Оксана. Гендерні особливості конфліктної поведінки підлітків	66
Вітрук Алла. Негативний вплив телебачення на психіку підлітків ..	68
Галабурда Лідія. Професійні інтереси як компонент психічного здоров'я особистості	70
Гусаківська Світлана. Психологічні чинники адитивної поведінки підлітків.....	72
Дука Ольга. Здоровий спосіб життя в юнацькому віці: реальний погляд	80
Драченко Ольга. Гендерні особливості соціальної адаптації	82
Юрченко В.М., Замлинна Наталія. Гендерні особливості міжособистісних стосунків у дітей молодшого шкільного віку	85
Ковальчук Богдана. Феномен психічного здоров'я як об'єкт теоретичних досліджень	87
Ковтун Наталія. Зв'язок між особливостями стосунків у сім'ї та формуванням агресивних реакцій в юнацькому віці	90
Корольчук Ірина. Пам'ять в системі пізнавальної діяльності	93
Костючок Олег. Психологічні особливості впливу соціального статусу в групі на характер міжособистісних стосунків молодших школярів	95
Кужель Інна. Профілактика алкоголізму – основа психічного здоров'я нації	98
Лаворик Лариса. Наукові дослідження материнської сфери – проблеми та перспективи.....	100
Музичук Віта. Згубний вплив куріння на організм людини	103

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини

Назарець Людмила. Передумови адиктивної поведінки підлітків та фактори захисту тема.....	106
Почасвець Ірина. Гендерні та мотиваційні особливості формування звички тютюнопаління серед студентської молоді	108
Пясецька Ірина. Екологічні і вікові складові психічного здоров'я людини.....	110
Соботович Олександр. Особливості короткочасної пам'яті у студентів-біологів.....	113
Юрим Світлана. Моделювання пам'яті	115
Секція III. Діагностика та шляхи профілактики розладів психіки та поведінки	117
Руденко Н.М, Бейлах О.М. Аналіз рівня сформованості відповідальності студентів-першокурсників	117
Божок Яна. Вплив епілепсії на психічний розвиток і поведінку хворого.....	118
Неровня О.В., Вовк Анна. Психопатологічне функціонування у соціально-культурному контексті.....	121
Гомончук Катерина. Дослідження особливостей сприйняття соціальних феноменів студентами молодших курсів (на основі теорії Дж. Келлі).....	123
Гончарова Наталія. Інформаційні неврози: проблема діагностики і профілактики	126
Дубровський Роман. Переваги ДБСТ над школами-інтернатами у контексті попередження проявів девіантної поведінки	129
Зажицька Тетяна. Теоретичні та прикладні аспекти стилю.....	132
Зеленська О. Проблема погіршення стану здоров'я дітей і молоді в Україні та шляхи формування здорового способу життя	133
Юрченко В.М., Князева Анна. Соціально-психологічні установки українських студентів до сприймання людей інших національностей.....	135
Осьмак Л.П., Кордоба Інна. Комунікативна некомпетентність як чинник соціально дезадаптованої поведінки підлітків	138
Вікторія Косенко. Психологічні аспекти віктимної поведінки в підлітковому віці	139
Козішкurt Уляна. Агресивні тенденції в сучасному суспільстві: інстинкт чи інформаційний наслідок?	142
Кравець Віта. Формування сприятливого мікросередовища сім'ї.....	144
Лабик Юля. Психосоматичні розлади як проблема клінічної психології: регіональні аспекти	147

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини

Музичук Ірина. Усвідомлення сенсу життя як чинник самоактуалізації підлітків	151
Назаренко Ольга. Проблемы одаренности и гениальности	153
Остапович Ірина. Конструктивні копінг-стратегії.....	155
Поліщук Альона. Фобії-комплекси: причини і наслідки.....	158
Романів Наталія. Специфічні особливості виховання дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування у різних типах навчальних закладів	160
Ромашевська Ольга. Нові шляхи діагностично-корекційної допомоги дітям з особливими потребами	164
Осьмак Л.П., Тирак Тетяна. Психопрофілактика деструктивних форм самоствердження підлітків	167
Усачик Ольга. Антистресорні властивості лікарських рослин – радіопротекторів.....	169
Хоровець Ірина. Психічне здоров'я як складова якості життя особистості	172
Чубко Мар'яна. Зростання патологій щитоподібної залози, викликаних радіаційним забрудненням деяких районів Рівненської області як один із чинників впливу на поведінку людини.....	175
Чекун Юлія. Профілактична дія радіопротекторів по подоланню проявів патогенезу ЦНС	179
Шевців М.В., Чикун Зоряна. Психофізіологічні механізми формування неврозів	181
Юрчук М. Люди і СНІД - знати, щоб жити	183
Янчук Катерина. Психологічні чинники виникнення розладів харчування та шляхи їх профілактики у старшокласниць	186
Відомості про авторів.....	190

**ПСИХОЛОГІЧНІ ЧИННИКИ ВИНИКНЕННЯ РОЗЛАДІВ
ХАРЧУВАННЯ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПРОФІЛАКТИКИ У
СТАРШОКЛАСНИЦЬ**

Янчук Катерина, студентка РДГУ

Науковий керівник: **Дружиніна І. А., викл.**

Людина завжди прагнула до вдосконалення: будь-то період Античності, Середньовіччя, Ренесансу чи ХХІ століття. У кожному з цих історичних періодів був свій ідеал краси, проте настільки „вдосконалити” людину змогла лише сучасність. Ще вчора були модними прямий ніс та „впалі” щічки, сьогодні – надзвичайно витончені фігури. А що буде завтра, через рік, десятиліття?

Донедавна були популярними програми типу „Фабрика краси”, „Хочу мати обличчя знаменитості” і т.д. І мало хто задумувався над питанням: а навіщо це людям, адже вони і так по-своєму привабливі? Проте багато хто (а особливо дівчатка віком від 14-15 років) хотіли все ж таки мати „обличчя знаменитості” чи хоча б параметри Хайді Клум.

Рік тому на тижні Бразильської моди від виснаження прямо на подіумі померла модель Анна-Кароліна Рестан – при зрості 183 см вона важила 40(!) кг. Діагноз – нервова анорексія. Після цього випадку всі світові засоби масової інформації дуже зацікавились такими хворобами як нервова анорексія та нервова булімія. Телебачення та глянцеві журнали обширно висвітлюють дану проблематику, разом з тим продовжуючи, що парадоксально, рекламувати чергові засоби для схуднення.

Коли спокуса „виглядати моделлю”, бути „ідеалом для наслідування” потрапляє у сприятливе середовище у вигляді комплексу специфічних психологічних, біологічних, сімейних, генетичних і соціальних факторів, це може суттєво вплинути на побутове життя і мати досить серйозні наслідки, наприклад, різного роду розлади психіки та поведінки. У зону ризику захворювання потрапляють дівчатка-старшокласниці, найчастіше страждаючи порушеннями харчової поведінки, такими як нервова анорексія та нервова булімія.

Нервова анорексія – психічний розлад, при якому людина нормальної ваги (частіше всього дівчина-підліток) знижує свою вагу за допомогою дієти на значний відсоток (15% і більше), але при цьому все рівно відчуває себе повною і продовжує голодувати [5, ст.502].

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини

Нервова булімія – розлад, при якому під час приймання значної кількості їжі настає блювання чи прийом проносних засобів [5, ст.503].

Діагноз нервової анорексії почав використовуватися лікарями на початку ХХ століття. Проте до середини ХХ ст. випадки нервової анорексії були поодинокими. На даний момент велика кількість людей страждає від порушень харчової поведінки. У 90% випадків ці розлади починаються у підлітковому віці. Клініка нервової булімії була описана набагато пізніше нервової анорексії (в 1940-х рр.), але до цих пір ведуться суперечки про самостійність цієї форми порушення харчової поведінки із-за схожості діагностичних критеріїв [4, ст.177-179].

Психологи відмічають, що найбільше схильні до захворювання дівчата-старшокласниці з низьким рівнем самооцінки.

Вивченням проблеми нервової анорексії та нервової булімії у свій час займалися такі вчені, як В.А. Аграс, Т.Г. Вознесенська, М.А. Карєва, М.В. Коркіна, В.В. Марілов, Т.Г. Сьоміна та багато інших. Так, досліджуючи хворобливі реакції у дівчат-старшокласниць, М.А. Карєва виявила, що їх провідною особливістю є прагнення до самоствердження, що реалізувалось через навчання та поведінку (в контексті так званого образу „гарних учениць”), а також деструктивна динаміка харчової поведінки, що виражалась у нав'язливій корекції власної зовнішності через виснажливі дієти [3, ст.162].

Нерво-психічна булімія, як і анорексія, значно частіше виникає у молодих жінок та дівчат-підлітків. У пацієток з нервовою булімією спостерігаються значні проблеми у налагодженні контактів з іншими людьми; на відміну від пацієнтів з нервовою анорексією, у них нерідко є залежність від тих чи інших речовин, особливо алкоголю [1, ст.128].

При патологічному дослідженні рідко вдається виявити які-небудь явні патологічні зміни. Пацієнти з нервовою булімією, як правило, не мають порушень харчового статусу, у них здоровий зовнішній вигляд; інші люди, які добре знайомі з пацієнтами, інколи можуть нічого не знати про їхнє захворювання [2, ст.86-89].

Процес одужання зазвичай складний і болісний. Звертаючись за допомогою, важливо вміти переступити через страх і невпевненість. У випадках крайнього виснаження для порятунку життя хворих іноді можуть знадобитись госпіталізація і насильне годування.

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини

Психотропні засоби – транквілізатори чи антидепресанти – дають лише короточасний ефект. Багато лікарів у якості основних методів лікування використовують сімейну терапію, індивідуальний психоаналіз, поведінкову терапію, при чому ці всі підходи мають приблизно рівноцінну ефективність. На сьогоднішній день існує точка зору, що найкращі результати дає комбінований підхід із застосуванням усіх перерахованих методів лікування.

Оскільки нервова анорексія часто виникає під впливом різних соціально-психологічних факторів, то ми вважаємо, що основна терапія повинна бути спрямована на вирішення різного роду конфліктних ситуацій, пов'язаних із сприйняттям себе і оточуючих, та поступове приведення стилю життя людини до норми.

Нервово-психічна булімія протікає по-різному. Пацієнтів з нервовою булімією лікують амбулаторно. Курс лікування включає як когнітивну терапію (розпізнання неформальної поведінки пацієнта), так і терапію, спрямовану на безпосередню корекцію неадекватної поведінки. Ми вважаємо, що будь-яка корекція повинна проходити під наглядом декількох лікарів – дієтологів, ендокринологів і, звичайно ж, психотерапевтів. При чому в першу чергу за лікування повинен відповідати саме психотерапевт, так як тільки він може визначити, яке саме зниження ваги в психічному плані буде безпечним для кожної конкретної людини.

Отже, як ми уже зазначали, в ЗМІ зустрічається велика кількість матеріалів про анорексію і булімію. Одна із причин росту суспільного інтересу – трагічний наслідок, який можуть мати ці захворювання. Проте число людей, схильних до цих захворювань росте неймовірно: худорлявість є нав'язливою національною ідеєю. Тому на сьогоднішній день актуальним залишається питання профілактики даних порушень, оскільки застосування превентивних заходів завжди є значно простішим і доступнішим, ніж лікування.

Список використаних джерел:

- 1.Абрамова Г.С. Возрастная психология. – Екатеринбург,1999. – 237с.
- 2.Гуревич А.С. Клиническая психология. Комплексы. Неврозы. Психозы. – СПб,1998. – 145с.
- 3.Зейгарник Б.В. Патопсихология: Учеб. пособие для студентов высш. учеб. заведений. – М.: Издат. Центр "Академия", 2005. – 208с.

Екологічні та вікові складові психічного здоров'я людини

4. Коркина М.В. Нервная анорексия и нервная булимия – две болезни? // Вопросы диагностики и лечения психических заболеваний. – М., 1988. – С.173-180.
5. Майерс Д. Психология. / Перевод с англ. И.А. Карпиков, В.А. Таравойтова. – 2 изд. – Мн.: "Попурри", 2006. – 848 с.